

VEČERNI LIST

Posamezna številka 60 vin.

NEODVISEN DNEVNIK

Posamezna številka 60 vin.

Cene po pošti:

za celo leto . R 84—
za pol leta . R 42—
za četrt leta . R 21—
za 1 mesec . . R 7—
Za Ljubljano mesečno 7 R
za inozemstvo mesečno R 12—
Uredništvo in uprava:
Kopitarjeva ulica št. 6
Uredn. telefon štev. 50

Ivan Gostinčar.

Še na mariborskem zborovanju je imel ognjevit govor. Še pred kratkim je sedel z nami pri sejah, poln načrtov, močne volje in veselega prguma. Neprenehoma je snoval načrte za močno in nezmagljivo organizacijo krščanskega delavstva, kateri je posvetil vse svoje sile. Danes pa leži na mrtvaški postelji, tih in nem. Zaprl je svoja usta, da jih ne odpre več, zatisnil je oči, da jih ne dvigne več. Po 14 dnevnem trpljenju je včeraj ob triletni na šest zaspi v Gospodu, lahko in mirno, kakor zaspi utrujen delavec po težkem delu. Ivan Gostinčar nam je umrl.

Rojen je bil 18. maja leta 1884. pri sv. Petru v Ljubljani, eden izmed 8 otrok našega osivelega boritelja in voditelja Jožeta Gostinčarja. Ko je pred 25 leti udaril na dan naš Evangelist dr. Krek z delavsko organizacijo, ko so pionirji naše organizacije polagali temelje bodočemu razvoju krščanske socialne delavske misli, tedaj je Ivan kot mal deček ob strani svojega očeta Jožeta doživljal vse te zgodovinske dogodke in dejanja. In tisti časi junaškega vstajenja delavskega stanu so mlademu Gostinčarju vtisnili svoj pečat ter dali smer celemu njegovemu bodočemu življenju.

Iz delavskega rodu je izšel, delavskemu stanu se je posvetil, za delavski stan je delal do zadnjega, dokler niso omejele njegove ustne in omahnili njegovi roki. Z žilavostjo junakov je branil prapor krščanskega socializma v najhujših dneh. Nikdar ni omahoval in dvomil. V njem je živel tista velika in močna vera, ki gore prestavlja, vera, tista silna vera, združena z vročo ljubeznijo, ki prenavlja svet, osvaja srca ter revežem prinaša zagotovilo zmagne nad krivico. Po svojem očetu je prejel te nauke močne vere v Boga in gorke ljubezni do bližnjega. Sad domače krščanske vzgoje je bil njegov plemeniti značaj. Delo za krščansko prenovitev družbe ne obstoji le v delu za organizacijo, marveč tudi v vzgojnem delu v družini. Tudi Ivan Gostinčar je hodil ta pota, v njegovi družini je bilo doma krščansko življenje.

Zidal je na prave temelje, dober boj je bojeval. Njegovo življenje, polno bojev za krščansko delavsko organizacijo, je bilo polno trpljenja in žrtv. Usoda delavskega moža in poštenega organizatorja. Ko danes leži mrtvo njegovo truplo na mrtvaški postelji, stoji okrog mrtvega očeta plakajoča družina, nepreskrbljena in

brez opore. Delal je, trpel je, boril se za druge in reven umrl. Cilj njegovemu delu v javnosti ni bila — lastna korist, trpel in boril se je za zmagajoč načel, po katerih naj postane zopet srečna celokupna delavska družina. In le ta duh bo prekrasil svet in ojačil delavsko armado, duh, ki mu je geslo ljubezen in pravica, ki sovraži sebičnost in izkoriščanje. Reven, kakor si nas zapustil, tovariš Ivan, si drag in plemenit vzgled vsem, ki se posvečajo delu za delavsko ljudstvo!

Jugoslovanska Strokovna Zveza izgubi v Tebi ljubelega tovariša, sodelavca, organizatorja. Težko Te bodo pogrešali tovariši po slovenskih selih in mestih. Še težje Te bomo pogrešali v krogu načelstva J. S. Z., kjer si bil eden najdelavnejših, najprirednejših, najodločnejših. In takih mož v teh težkih dneh tako pogreša krščanska armada!

Težka je izguba, ki je zadela očeta Jožeta Gostinčarja. S sinom Ivanom mu lega v grob že šesti njegovih otrok. In vendar njegovo srce, dasi težko zadeto, ne kloni. Jači ga tista velika misel, ki je zdravilo za najmočnejše junake: Zgodi se božja volja! V imenu celokupnega krščanskega delavstva izražamo očetu Jožetu Gostinčarju, vdovi in sirotam pokojnika najiskrenejšo sožalje!

Tovariš Ivan je šel o nas. Naše vrste stoji neme pred njegovim mrtvim truplom. Toda vsakdo in vsaka med nami se bo s hvaležnostjo spominjala moža, ki je delal povsod za delavsko rešitev, blagoslavljal bodo mnogi njegov spomin, vsi pa naj se v molitvi spominjamo njegove duše, kateri naj bo Gospod dobrotljiv plačnik za vsa dobra dela!

Tovariš Ivan, počivaj v Gospodu!

Uspeh stanovanjske naredbe.

Danes smo prejeli poročilo poverjenišva za soc. skrbstvo o uspehu stanovanjske akcije, ki jo je započel poverjenik dr. Gosar. Iz poročila posnamemo, da bo letos na razpolago 96 novih stanovanj, drugo leto pa ostala. Vseh skupaj bo na razpolago 256 stanovanj. Poročilo pravi, da je ta uspeh dovoljen in da bi bil še večji, ko bi bili vsi faktorji to akcijo podpirali.

K temu moramo reči le to: Mestna občina bi bila gotovo poklicana, da bi bila to akcijo podpirala. Toda zgodilo se je, da sta njena glavna dva funkcionarja dr. Tavčar in dr. Triller ravno proti tej stanovanjski naredbi najostreje nastopala.

Liberalna stranka je z vso silo svojih advokatov in ministrov delala proti socialdemokraciji pa se je držala ob strani. Ko bi bile vse te stranke podpirale delo dr. Gosarja, kakor je to storila naša organizacija, bi bil uspeh še drugačen! Tako pa na te stranke pade odgovornost, da bo še to zimo moralo toliko ljudi preživeti v vagonih!

Poročilo o uspehu stanovanjske akcije po deželnovaladni naredbi št. 166 slove:

Na podlagi naredbe 166 se je bilo stanovanje definitivno odpovedalo 88 zasebnikom (milijonarjem) ter uslužbencem 104 večjih gospodarskih podjetij.

Od vseh prizadetih strank (ne uslužbencev) se jih je dosedaj izselilo 6, 2 pa se izselila do 31. oktobra 1920. Ostale stranke so se vključile odporu končno odzvala stavljenim zahtevam, edino pri 8 domačih in 9 tujih strankah oziroma podjetjih, ki nimajo v Jugoslaviji koncesije,

se dosedaj še ni moglo končno veljavno določiti, v koliki meri in na kakšen način bodo sodelovale pri stanovanjski akciji. Zajemanci pa je tudi tu primeren uspeh.

Dosedanji uspeh cele akcije je:

1. Potom prezidav, adaptacij itd. bodo prizadete stranke tekom tekočega leta napravile 81 družinskih stanovanj.

2. S stanovanjskim fondom, ki ga tvorijo vplačila prizadetih strank, in ki znaša nad pol milijona kron, se bo še letos potom adaptacij primernih, že obstoječih stavb in deloma tudi barak priredilo za vsaj 10 družinskih stanovanj.

3. Vsled izselitve prizadetih strank je, oziroma bo še postalo prostih 5 družinskih stanovanj.

4. V novih večjih stavbah, ki so se oziroma se še bodo letos pod pritiskom naredbe 166 pričele ter bodo povečini tekom prihodnjega polletja gotove bo 145 družinskih stanovanj.

5. Stranke, pri katerih, kakor omejeno, še ni končno veljavno določeno kako bodo sodelovale pri stanovanjski akciji, bodo po dosedanjih obveznih izjavah zgradile, ali omogočile zgraditi najmanj 15 družinskih stanovanj.

Končni uspeh stanovanjske akcije znaša torej 258 družinskih stanovanj, od katerih jih bo že letos na razpolago 96. Da se bodo navedene prezidave adaptacije itd., kakor tudi gradnja novih stavb v redu in zanesljivo izvršile je, kolikor se vse to še ne vrši, zajamčeno s kavcijami (skupno ca. 350.000 K), ki v slučaju neopravičenega zavlačevanja zapadejo, prizadeta stranka pa mora v takem slučaju vrh tega odpovedano stanovanje v krat-

kem roku izprazniti. — Celotni uspeh stanovanjske akcije se torej more označiti kot dovoljen, gotovo pa je, da bi bil znatno večji, ako bi vsi merodajni faktorji poverjeništvu pri tej akciji podpirali.

Kako dolgo še?

Na drugem mestu priobčujemo resolucije našega delavstva, ki je zborovalo pred dne in jasno in glasno povedalo svoje mnenje o obstoječih razmerah v naši domovini. Zadnje dni pa smo brali v listih kapitalistične demokratske stranke, da se deželna vlada za Slovenijo v Ljubljani punta proti osrednji vladi v Belgradu. Časopisje te stranke zasleduje očitno namen, deželno vlado v Sloveniji očrtniti navzgoraj. Zgodilo pa se je, da so jo s tem priporočali na spodaj. Mi sicer ne vemo, koliko je resnice na »puntu« deželne vlade, toliko pa vemo, da v ljudstvu živi trdno prepričanje, da z belgrajsko vlado ne more biti zadovoljno, da je treba napraviti red in gospodstvo v Belgradu povedati, da tako ne pojde več dalje! Če je deželna vlada to storila in če kapitalisti to imenujejo »punt«, stoji ljudstvo prav gotovo za deželno vlado v Ljubljani.

Povejmo odkrito! Deželna vlada za Slovenijo obstoji danes le še po imenu. Skoro vse važne posle so ji belgrajski ministri že vzeli. Nekatera poverjenišva vise le še v zraku, drugi poverjeniki so postali le eksekutorji belgrajske gospode. Najbolj malenkostne stvari romajo v Belgrad, kjer čakajo rešitve, ob zvoku trompete sodnega dne. Poverjeništvu za socialno skrbstvo, ki je imelo nalogo, da v svojem delokrogu za slovensko delavstvo kaj koristnega ukrene, ima sedaj popolnoma vezane roke. Bankirji in drugi kapitalisti, ki vladajo v Belgradu, imajo svojega ministra dr. Kukovca, ki je ljubljanskemu delavskemu poverjeništvu odvzel že skoro vso moč in si jo prilastil sebi. Zato čakajo danes rešitve zakoni o delavskih zbornicah, o delavskih dopustih itd. pri ministru dr. Kukovcu v Belgradu. Kapitalistični ministri so vso moč zvelikli v Belgrad. Sedaj delavstvo lahko čaka na svoje pravice. Delavska zakonodaja pri nas pa stoji in pade z avtonomijo Slovenije!

Ljudstvo ne pride do besede! Hoče volitev. Deželna vlada je na podlagi od regenta potrjenega obč. vol. reda za Slovenijo že razpisala obč. volitve za celo Slovenijo. Toda kapitalisti so se z bali volitev, z bali glasov delavskih žena — trpink ter so prepovedali deželni vladi, izvesti volitve. Deželna vlada je opozarjala osrednjo vlado, da so volitve nujna potreba.

LISTEK.

Mednarodna zveza kršč. strokovnih društev.

(Confédération internationale des syndicats chrétiens.)

Pariz, 18. avg. 1920.

Edinole stanovske organizacije morejo privojevati stanu njegove pravice in mu jih čuvati ter ga varovati pred krivičnimi bremenami, ki bi mu jih utegnili naložiti anarhija našega modernega življenja.

Edinole močne krščanske stanovske organizacije nadalje so zmožne sprejeti napovedano vojsko od društev, ki jih vodi protiverski strah, ki hočejo razdejati človeštvo v dva razreda najprej, potem pa pokopati socialni red, socialno svobodo in socialno pravičnost.

In kakor se ta človeštvo razjedajoča in razdirajoča društva zbirajo in mednarodno družijo v močnejše svetovne napredne armade z eno mislijo, pokopati človeštvo in njegove naravne pravice, tako bi bilo samo ob sebi razumljivo, da se tej enotni četi postavi nasproti druga, ravno tako vse obsegajoča organizacija, ki pa hoče samo grehe sedanje družbe odpra-

viti, socialno življenje pa postaviti nazaj na dva stebra socialnega miru, na krščansko pravičnost in na krščansko ljubezen.

Z drugimi besedami: ko smo boječe občudovali napredovanje internacionalne zveze socialističnih sindikatov, smo pozabili, da ji ne moremo nasproti postaviti internacionalne zveze krščanskih sindikatov. V dobi, ko se bosta merila krščanski in brezverski socializem ravno na polju soc. vprašanja, v dobi, ko anarhija napreduje, je treba ta nedostatek poravnati. In v zadnji uri se je popravil, v zadnji uri se je posrečilo zbrati nekatere dežele — žalibog ne vseh — v mednarodno kršč. organizacijo, da bomo prodirajočemu boljševizmu stopili nasproti, ne s strahom in ne z boječnostjo, ne morebiti še v dvomu o njegovi upravičenosti ali neupravičenosti, ne desorijentirani, ampak s kršč. socialnim programom in z gotovostjo, da je na ta program priseglo toliko in toliko stotisoč in milijonov kršč. delavcev po celem svetu, ki so pripravljeni iti v boj za njega z istim prepričanjem in z istim pogumom, kot gredo za svojega socialistični sindikati.

Mirovna konferenca je sklenila priključiti besedilu versajske mirovne pogodbe tudi člene, ki jih je izdelala o mednarodni delavski zakonodaji in o mednarodni konferenci dela, ki naj bo internacionalni delavski parlament, pooblaščen skle-

pati polnomočne zakone o vprašanih dela.

To dejstvo je upotilo krščanske delavske voditelje, da so se sestali in sklenili uveljaviti v teh členih mirovne pogodbe tudi krščanske principe o soc. vprašanju. Mednarodna zveza socialističnih sindikatov je poslala mirovni konferenci besedilo svojih zahtev, od krščanske strani kaj enakega ni bilo mogoče, ker ni bilo nobenih notranjih vezi med raznimi kršč. strokovnimi organizacijami. Pred mednarodno mirovno konferenco mora stopiti mednarodna organizacija, ako hoče, da jo bodo poslušali.

Junija 1918 se je na kongresu zelo agilnih belgijskih kršč. sindikatov v Havru sklenilo povabiti kršč. strokovne organizacije iz zaveznih in nevtralnih držav na I. mednarodni kršč. sindikalistični kongres, kateremu se naj predloži v rešitev vprašanje mednarodne delavske zakonodaje iz krščanskega vidika.

Ta vabila so uspeła in že 14. marca 1919 so se zbrali zastopniki 8 držav na prvem mednarodnem kongresu krščanskih strokovnih organizacij, ki so govorili v imenu 600.000 organiziranih delavcev.

Sledeče države so bile zastopane: Belgija: Confédération des Unions professionnelles et libres de Belgique (105 tisoč); Španska: Federación Nacional sindicatos obreros; Italija: Confederazione Italiana dei Lavoratori (230.000); Litva-Letonia: Zveza kooperativ;

Nizozemska: Bureau voor R. K. Vakverbond in Nederland (100.000); Poljska (24.000); Švica: Kristlicher Gewerkschaftsbund der Schweiz (10.000); Francija: La Confédération Française des travailleurs chrétiens (55.000; danes šteje že 180.000 članov).

Kongres je trajal do 19. marca in se je bavil z dvema vprašanjinama:

1. Mednarodna socialna zakonodaja;
2. Mednarodna zveza krščanskih strokovnih organizacij.

Glede prvega vprašanja je sklenil važno resolucijo, ki je bila poslana g. Clemenceauju kot predsedniku mir. konference in ki se je adoptirala tudi kot načelni program krščanske delavske internacionale. Njeno besedilo sledi spodaj.

Na drugo vprašanje je kongres odgovoril z navdušenim »da« in sklenil ustanoviti mednarodno organizacijo kršč. delavstva na sledeči načelni podlagi:

1. Krščanski sindikalizem je izključno le stanovsko gibanje.

2. Krščanski sindikalizem ni v nikaki odvisnosti od političnih strank.

3. Krščanski sindikalizem noče razrednega boja, ampak se bojuje za sporazum med upravičenimi socialnimi razredi.

Nova organizacija je zveza narodnih kršč. sindikatov (industrijskih in trgovskih uslužbencev).

Mednarodni sekretariat je bil nastanjen v Bruslju v Belgiji, 14 avenue de la

Bob ob steno. Srbski liberalci Davidovič je ostal trd; za njim je stal slovenski liberalci dr. Žerjav in mu šepetal v uho. To sicer ni bil punt, kar je storila dež. vlada. Toda prav bi bilo, ko bi se deželna vlada sploh ne ozirala na kaprice belgrajskih denarnih magnatov ter enostavno izvedla volitve. Radi bi videli, kdo bi si upal za braniti ljudstvo, da gre na volišče.

Ljudstvo je sito vladanja od strani, ki za ljudske interese nimajo smisla, marveč le prepričanje v sebi!

Brez sodelovanja ljudstva in parlamenta so se uveljavili novi železniški tarifi. To je davek, ki bo delavsko ljudstvo globoko zadel. Kapitalistične stranke v Belgradu so dosegle svobodni izvoz našega žita. Jasno je, da bo to nov strašen udarec za delovno ljudstvo, ki bo v državi, kjer je kruh doma, moralo stradati.

Brez vednosti ljudskih zastopnikov se

je sklenil, podpisal in uveljavil novi državni proračun z vsemi novimi davki, ki jih bo nosilo delovno ljudstvo.

To je nekaj stvari za vzgled.

Sedaj se vprašamo: Ali mora tako biti? Kako dolgo naj to še traja? Mi moramo zavzeti napram takemu vladanju svoje najstrožje stališče. V imenu tistih, ki pod sedanjimi razmerami trpe, kličemo: Država je ljudstvo in ne ministri! To ljudstvo trpi, trpi država! Iz sedanje vlade ne more priti rešitev. V njej ni nobenega socialnega umevanja več!

Zato pa naj ljudstvo, ki je izven vlade, stori svojo dolžnost sebi in državi v rešitev!

Mi se ne bomo več ozirali na to kdo vlada. Za nas je merodajno ljudstvo in njegov dušni in telesni blagor!

Na delo!

Volitve v konstituanto 28. novembra?

LDU Belgrad, 25. avgusta. Minister za konstituanto dr. Laza Marković je pripravil izpremembe člena 15 volilnega zakona, po katerih se izmed državnih uradnikov priznava pasivna volilna pravica samo ministrom in profesorjem pravnih fa-

kultet. Istotako so pripravljene izpremembe člena v dodatku volilnega zakona o skrajšanju roka za volitve. Po tej izpremembi bodo volitve za konstituanto razpisane za 28. novembra t. l.

Ruska armada poražena.

LDU Varšava, 26. avgusta. (Brezlično.) Frontno poročilo z dne 24. t. m.: Od delkom 4. sovjetske armade se je po večurnih trdovratnih bojih posrečilo prodreti proti mestu Kolno, katerega je zasedla naša 4. divizija. Sovražnika zasledujemo. Na vzhodni fronti smo zasedli na severu Knišid, Savski in Kolno. Obedve mesti smo poprej obkrožili. S tem, da smo zavzeli ti dve mesti, smo odrezali 4. in 15. sovjetski armadi stik z osrednjo vojsko. Sovražnik, ki ga zasledujemo od vseh strani, se trudi, da bi prodril železne klesce naše armade, ki ga obkoljuje. Po zasedenju Bialystoka dne 22. t. m. je prišlo do ljutih počestnih bojov s 55. sovjetsko divizijo, ki je prihitela iz Grodna. Boji so trajali 20 ur. Ujeli smo 5000 sovražnikov

ter zaplenili 18 topov in 42 strojnic. Zdi se, da je poraz neugodno vplival na sovražnikov bojni pogum. Donski kozaki, malmiki, trumoma prestopajo k nam. Na južni fronti je zasedla naša dvanaesta pehotna divizija mesti Swirz in Bobrko južno od Lvova. Porazili smo pri tem boljševisko brigado ter ujeli cel boljševiski polk.

LDU Kraljevec, 25. avgusta. Dun. KU — Wolff) Število boljševiskov, ki so prestopili k nam, se je zvišalo na preko 50.000 mož.

LDU London, 25. avgusta. (Brezlično.) Po poročilih iz Varšave, ki so došla do sedaj, cenijo skupni plen Poljakov na več kot 70.000 ujetnikov, 200 topov in 1000 strojnic.

Glas delavstva!

V premislek na zgoraj in spodaj!

Tržič. V nedeljo, dne 22. t. m. se je vršil dobro obiskan shod »Delavske zveze« v Našem domu. Poročal je tov. Sušnik iz Ljubljane in narisal položaj, v katerem se nahaja delavstvo vsled reakcije kapitalizma. Kapitalizem se je zopet utrdil, njegova fronta je postala močnejša; medtem, ko se nasprotne delavske organizacije pripravljajo med seboj, zaletavajo v našo, žanjejo kapitalisti, kos za kosom naših najenostavnejših pravic nam jemljejo. Danes ni govora več o delavskih zbornicah, o socializaciji — vladina mesta, ki so edino v to postavljena, da ščitijo delavstvo pred kapitalizmom, so v rokah baš te struje, proti kateri so predvidena: to vse so dokazi, da je delavstvo zopet izigrano brezvestnemu kapitalizmu.

In kje so vzroki? Razcepljeno delavstvo so podli voditelji materialistično-socialistične organizacije hujskali proti lastnim tovarišem, ki so v kršč. soc. organizaciji, da ga premotijo in potem lahko v kalnem ribarju za svoj žep. Doslej so se

nasprotni voditelji delavstva hvalili, da oni vodijo vse gibanje — in kam so priveli delavstvo? Kam je privedel delavstvo brezbožni materializem socialdemokracije in komunizma? Ravno Tržič je nov dokaz, da nasprotniki nimajo v mislih delavskega interesa, da ne vidijo delavca kot takega, nego jim je v prvi vrsti njihova stranka in njihovo korito na srcu. Mi pa vemo, da bo taka delavska organizacija, ki so v nji delavci samo igrača voditeljem, prej ali slej razpadla. Mi vemo, da prevzamemo prej ali slej mi vodilno mesto v proletarskem gibanju našega naroda in države sploh. In ravno slučaj v Mallyjevi tovarni je vsem očividni dokaz, da je naša organizacija res pristno delavska, da ima res delavsko dobro v mislih — ker dejstvo, da je stal Mally v dogovoru z osrednjim tajništvom nasprotne organizacije, nam je jasen dokaz, da nasprotni voditelji prodajajo delavstvo, da kapitalist Mally komunistov in socialdemokratov ne smatra nevarnim svojemu

kapitalističnemu žepu, pač pa čuti, da gre krščansko-socialistična organizacija brezobzirno v boj za delavske pravice. S tem je Mally dal vsekakor lepo spričevalo nasprotnikom in ostanejo ožigani kot Judež proletarskih pravic. Celotno delavstvo nasprotne organizacije se je zgražalo nad postopanjem svojih vodilnih mož, ki so tokrat prodali kršč. soc. delavce, prihodnjič pa že lahko prodajo tudi lastne. Nas ta slučaj ne moti. Priznal nam je kapitalist Mally, priznalo vodstvo nasprotne organizacije, da smo kot delavska organizacija nevarni kapitalistu, in to: mi edini nevarni! S tem se zavedamo, da zre vse delavstvo, tudi že nasprotno, v našem boju — boj pravih socialističnih načel proti kapitalizmu in proti podkupljivemu materialističnemu socializmu. Kdo si upa še trditi, da je nasprotna organizacija res delavska, ko prodaja sotrpine kapitalizmu? — Slučaj Mally bo naše vrste le še bolj strnil, spričevalo g. Mallyja nasprotnikom nam je bodrilo, da gremo naprej: mi mobiliziramo! Maščevali bomo izdajstvo, a ne nad nedolžnim delavstvom, ki je preslepljeno v nasprotni organizaciji nego nad Judeži v vodstvu nasprotne organizacije. In šli bomo preko njih, močni in disciplinirani, da izvojujemo svoj socialistični program za ves proletarijat. To naj ve gospod kapitalist Mally s svojimi rdečimi zvezniki vred, da še nismo govorili zadnje besede!

Na shodu so bile po vsestranski debati sprejete naslednje resolucije:

1. Odločno protestiramo proti temu, da je minister za socialno politiko zastopnik liberalne kapitalistične buržoazije in da ima po vesteh, ki krožijo, zasesti tudi poverjenišvo za socialno skrb v Ljubljani zastopnik te struje. Kakor ministrstvo za socialno politiko, tako tudi poverjenišvo za socialno skrb sta nalašč ustanovljeni mesti, da ščitita delavstvo pred kapitalističnim prestižem in je zato dejstvo, da bi imeli ti dve mesti zasedati zastopniki baš one struje, proti kateri sta v svojih intencijah predvideni, brezvestno gaženje delavskih pravic. Zahtevamo, da omenjeni mesti brezpogojno zasedeta moža, ki uživata popolno zaupanje delavstva.

2. Odločno protestiramo proti temu, da bi obrtnega nadzornika predlagala »Zveza industrijalcev«, ker mora na tem mestu biti človek popolnoma nepristranskega značaja.

3. Protestiramo proti podraženju železniškega prometa, bodisi osebnega, še bolj pa materialnega ter zahtevamo, da si mesto takih indirektnih davkov država svoje dohodke poišče z direktnim in izdatnim obremenjevanjem vojnih in povojnih dobičkarjev.

Shod je zaključil z bodrilnimi besedami podpredsednik Vider.

Maribor. V nedeljo 22. avgusta popoldne se je vršil ob veliki udeležbi krščansko mislečega delavstva shod Delavske zveze. Ob 5. uri popoldne je predsednik tov. A. Krepek otvoril zborovanje ter pozdravil množestvo zborovalce in poslanca Vesenjaka. Gospod poslanec Vesenjaj je nato v skoro enournem govoru v poljudnih besedah opisal sedanjí politični položaj, očrtal delovanje demokratov kot protijudsko in dokazal njihovo neodkritosrčnost, nepoštenost in hinavstvo ter njihovo izvojniško politiko katere bo delavstvo in sploh tiste, ki si morajo živeti kupovati, spravila še v večjo revščino.

Njegovim izvajanjem so navzoči odločno pritjevali. — Zatem sta govorila še tovariša F. Veronik, ki je opisal, kako hočejo zvaliti demokrati in socialisti svoje grehe in nesposobnosti na naše poslance, da bi se oprali pred ljudstvom, in g. Karba, ki je govoril o nepoštenem boju nasprotnikov proti kršč. del. organizacijam. Naravnost krasen je pa bil govor tovarišice Anice Kristan, ki je govorila o važnosti slovenske krščanske delavske organizacije, o trpljenju slov. kršč. delavstva v stari Avstriji, ki je bilo takorekoč na smrt obsojeno. Pozivljala je navzoče, da naj pomagajo njenim rojakom koroškim Slovincem, da bodo čimprej res svobodni in rešeni tujega nasilja. — Zatem je predsednik prečital naslednje resolucije, ki so bile soglasno sprejete: 1. Zahtevamo ponovno, da se čimprej ustanovi delavska zbornica. 2. Protestiramo proti povišanju železniških tarifov, ker so pri tem v največji meri zopet najbolj prizadeti ravno revnejši sloji. 3. Nužno nam je, da se zviša davčni eksistenčni minimum, ker drugače bo moral plačati vsak delavec več davka, kakor pa obrtnik, kmet ali trgovec. 4. Zahtevamo, da se takoj uvedejo novi zakoni, ki bodo pritegnili k obdačbi one osebe, ki so si brez dela, potom špekulacij in v škodo drugih produktivno delujočih slojev pridobili veliko premoženje. 5. Zahtevamo, da se čimprej vrše volitve. Obenem pa odločno protestiramo proti temu, da bi se na ljubo lažni demokratom predrugačil že potrjeni občinski volilni red za Slovenijo. 6. Protestiramo proti temu, da je minister za socialno skrbstvo v Belgradu, kakor tudi proti temu, da bi bil poverjenik za socialno skrbstvo pristaš struje, ki je sovražna interesom delavskega ljudstva. Zahtevamo, da dobe ta mesta možje delavskega zaupanja. — Nato je predsednik tov. Krepek zaključil lepo uspeši shod, kateri je pokazal, da številno krščanskega delavstva vidoma narasča. —

Ptuj. Dne 22. avgusta t. l. se je pri nas vršil v samostanski dvorani delavski shod, katerega se je vdeležilo nad 300 ljudi. Tudi nekaj nasprotnikov je prišlo špionirati, a so bili ves čas mirni. Saj pa tudi stvarnim izvajanjem govornikov ni mogel oporekati najhujši boljševisk. Ob koncu poldruge uro trajajočega shoda so bile stavljene sledeče resolucije, ki jih je navzoče delavstvo navdušeno sprejelo:

1. Ustanovi naj se delavska zbornica z zakonodajno pravico v delavskih vprašanjih.

2. Naj se vendar že enkrat uvede državno delavsko zavarovanje za bolezen in onemoglost in starost.

3. Zborovalci odločno protestirajo, da upravljajo ministrstvo in poverjenišvo za socialno skrbstvo liberalni advokati, ki o delavskih težnjah nimajo niti pojma.

Shod je vrlo dobro uspel in podžgal našo skupino k nadaljnjemu smoternemu delovanju.

O Rusiji in boljševisizmu.

O priliki obiska britanske delavske delegacije v Rusiji (sredi junija t. l.) je izročil znani ruski anarhistični mislec Peter Krapotkin, ki živi sedaj v Dmitrovi pri Moskvi, delegatinji M. Bondfield poslanci, naslovljeno na delavstvo zapadnih de-

Renaissance; v mednarodni komite pošlje vsaka zveza po dva zastopnika.

Program, katerega je sprejel mednarodni kongres, kot program krščanske internacionale, obsega v principu sledeče točke:

a) Sodelovanje kapitala in dela je nemogoče, ne more biti prirčno in plodno, ako ne sloni na socialni pravičnosti in na svobodnem strokovnem združevanju delodajalcev in delavcev.

b) Edinole krščanska načela, ki nudijo razrednim organizacijam in njenim potrebnim medsebojnim stikom pravo moč in koristno disciplino, morejo garantirati to socialno pravičnost.

c) Princip svobodnega združevanja daje delodajalcu in delavcu popolno svobodo se pridružiti oni organizaciji, ki najbolj odgovarja njegovemu idealu; država pa ima dolžnost dovoliti vsaki organizaciji, da se da zastopati v razmerju števíla svojih članov.

d) Ta princip nikakor ne izključuje možnosti, da se različni sindikati dajo zastopati po istem zastopstvu, ako so se med seboj o tem dogovorili.

e) Naravni red zahteva, da ostane omožena žena v hiši in v družini; otroci ne smejo biti sprejeti v delo, dokler jim telesni razvoj tega ne dovoljuje in dokler niso sprejeli zadostne splošne in stanovske izobrazbe.

f) Največja nevarnost sedanjega časa je ohladitev delavskega razreda napram domovini in napram lastnemu stanu. Za to socialno nevarnost je samo eno zdravilo, dati se jim mora možnost, da si pridobi-

vajo lastno imetje in da si morejo ustanoviti svoje družine.

g) Svetovni mir je nemogoč brez socialnega miru.

Komunistični program obsega sledeče glavne točke:

1. Razredni boj brez usmiljenja.
2. Svetovna proletarska revolucija.
3. Diktatura proletariata.
4. Razlastitev privatnega premoženja in smrt vsakemu drugemu razredu.

Krščanski program, ki je bil izdelan v Parizu, zoperstavlja izrecno tem komunističnim načelom:

a) princip svobodnega združevanja,
b) kraljestvo pravičnosti in ljubezni,
c) naravna pravica do pravične lastnine in družine.

Kongres je določil tudi besedilo zahtev, katere naj pridejo v mirovno pogodbo v poglavje: Mednarodna zakonodaja dela.

I. Pravica združevanja.

a) Pravica svobodnega združevanja in garancija, da smejo delavci svobodno voliti svoje organizacije.

b) Pripoznanje najširše svobode v strokovnem gibanju, v gibanju strokovnih zvez in mednarodnih zvez.

c) Sindikati so zavezani sodelovati pri izdelavanju ali izboljšavanju delavske zakonodaje in pri nje izvršitvi (aplikaciji).

II. Zakonito varstvo delavcev.

a) Otrokom je delo v tovarnah in podjetjih prepovedano do 14. leta.

b) Omožena žena naj kolikor mogoče ostane ohranjena domačemu ognjišču.

c) Ponočno delo je prepovedano za žene in za mladeniče do 18. leta.

d) Pred in po porodu se mora garantirati materi zadosten dopust.

e) V razmerju, kakor se izboljšava metoda produkcije, se mora skrbeti tudi doba delavnika.

f) Za sedanjdo dobo se naj nastavi 8-urni delavnik kot najvišja mera, ki se ne sme prekoračiti.

g) Znižanje delovnih ur na dan za rudarje, za delavce v plavžih in kov. livarnah, za delavce v nevarnih in nezdrih industrijah.

h) Vsak teden se dovoli delavcu 36-urni nepretrgani počitek.

i) Delavcu se dovolijo letne počitnice z redno plačo.

a) Ustanovijo se mešane komisije, ki določujejo plačilni minimum v industriji, v trgovini in v poljedelstvu.

b) Za žensko delo se uveljavi princip: Za enako delo, enako plačilo.

a) Posebno zakonito varstvo za delavce v nevarnih in nezdrih industrijah.

b) Varstvo delavcev, ki delajo doma. Tudi zanje veljajo določbe mednarodne zakonodaje.

c) Iste določbe ohranijo svojo vrednost za delavce na polju, za ribiče in za pomorščake.

III. Stanovska organizacija.

a) Delavci so deležni dobička pri podjetjih in so soudeleženi pri njih vodstvu.

b) Zakon naj uredi ustanovitev krajevnih, okrajnih in narodnih delavskih svetov, ki bodo gledali na točno izvršitev socialnih zakonov, ki bodo razreševali stanovska in sporna vprašanja.

c) Statute delavskega kolektivnega dogovora (konvencije) naj potrdi državni zakon.

d) Ureditev delavskega nadzorstva s pomočjo delavskih sindikatov.

e) Države, iz katerih se delavstvo izseljuje, naj dajo pravo, v kraje nove naselitve pošiljati svoje uradnike, da kontrolirajo, če uživajo naseljenci iste pravice, kot tuji delavci v tej državi.

f) Svobodno izseljevanje in naseljavanje delavstva v vseh državah, ako se s tem strinjajo vlade in sindikati dotičnih držav.

g) Enake pravice za priseljence in domaćine.

IV. Vzgoja.

Ustanovijo se šole za stanovsko obrazbo s pomočjo zainteresiranih stanovskih organizacij, osobito za: predvajence, za vajence. Do 18. leta se naj nudijo mladim delavcem prilike, da obiskujejo višje tehnične kurze.

V. Socialne institucije.

a) Ustanovijo se zavarovalnice proti boleznim, za porode, za neprostovoljno brezdelje, za starost, za delavske nerogode in za vse morbitne slučaje, ki ovirajo izvrševanje dela.

b) Ustanovijo se podporne blaginje za družine, za rojstva in za smrt in pogreb. Socialna zavarovanja morajo vplivati številu delavčeve družine.

lela. V tej poslanici podaja Krapotkin svoje mnenje o sedanji Rusiji in boljševiški diktaturi. Iz poslanice — ki jo priobčuje »Arbeiterzeitung« — posnemamo nekaj poglobitnih točk. Krapotkin pravi:

Rusija preživlja sedaj prevrat, ki je raznotako globok in pomemben, kakor oni, ki ga je od l. 1639—1648 preživelo angleško in od leta 1789—1794 francosko ljudstvo. Vsako poseganje v ta prevrat od zunaj bodisi v kakršnikoli obliki je neopravičeno in nedopustno. In vsak narod bi moral odkloniti nakano, da bi nasproti sedanji Rusiji igral tisto sramotno vlogo, ki so jo igrali Anglija, Prusija, Avstrija in Rusija začasa francoske revolucije. Nočem reči, da se metodam boljševiške vlade ne da ničesar očitati — ravno nasprotno! Toda vsako oboroženo posredovanje od zunaj mora diktatorske težnje sedanje vlade okrepiti, kar se v resnici tudi stalno opazuje. Vojska daje vladi najboljši izgovor, da opraviči vedno večjo oblast svojih diktatorskih metod in centralizira v svojih rokah vse gibanje javnega življenja. Tako se razvija škoda, ki jo povzroča državni komunizem s tem, da obsoja v nemoč in brezdelje ogromne delavne sile naroda, podesetorjuje in obenem vsaj navidezno tudi opravičuje. Zato naj bi delavstvo vseh dežel vplivalo na svoje vlade, da se na noben način ne mešajo v rusko stvar, ki jo mora rešiti le ruski narod sam.

Kar tiče bodočnosti Rusije, je gotovo, da carska Rusija ne bo nikdar več vstala. Vsak načrt, spraviti Finsko, baltičske pokrajine, Litvo, Ukrajino, Georgijo, Armenijo, Sibirijo itd. pod eno centralno vlado, mora z vso gotovostjo propasti. Bodočnost vsega, kar je nekdanji tvorilo rusko cesarstvo, leži v smeri zveze držav, sestojče iz posameznih neodvisnih enot. Po mojem mnenju (anarhistični program!) bo šel razvoj še dalje in se bo ta zveza držav v bližnji bodočnosti izpremenila v zvezo svobodnih kmetijskih občin in svobodnih mest.

Sedanja ruska revolucija je napravila korak dalje, nego sta bili šli angleška in francoska. Ona je načelo gospodarske enakosti izpremenila v dejanje. Nesreča pa je, da se je ta poizkus izvršil po močni centralistični diktaturi ene same stranke — socialnodemokratskih maksimalistov; izvršil se je po metodi izrečne centralizacije in Jakobinske Babeufijanske zarote. Čutil se prisiljenega, da odkrito izjavim, da se mora po mojem mnenju vsak poizkus, ki bi hotel ustanoviti komunistično republiko na temelju strogo centralističnega državnega komunizma in pod železnega gospodstva diktature ene stranke — končati z neuspehom. V Rusiji vidimo, da kakšen način se komunistem ne da izvesti, dasiravno je bilo prebivalstvo starega režima sito in se poizkusu nove vlade aktivno ne stavi po robu.

Sovjetska misel — misel delavskih in kmetijskih svetov, ki naj nadzorujejo politično in gospodarsko življenje v deželi — je vzvišena ideja. Toda ti sveti morajo biti tudi dejansko sestavljeni iz vseh tistih, ki se s svojim lastnim delom vdeležujejo produkcije blagovnega obilja in morajo imeti tudi potrebno moč in oblast. Toda dokler je dežela pod diktaturo ene same stranke, so delavski in kmetijski sveti naravno skodirani brez pomena. Njihova vloga je pasivna in enaka vlogi, ki so jo prej igrali

c) Delavska stanovanja se naj izboljšajo in delavcu se mora dati možnost, da si kupi lastno stanovanje.

d) Podpira se naj sploh hotenje po lastnem imetju, želje po malih posestvih, najemninah, skupnih posestvih. Delavcu se mora na dom napeljati električna luč.

VI. Mednarodna organizacija.

a) Ustanovi se mednarodni institut dela, ki izdelava načrte za delavsko zakonodajo, ki mora biti sprejeta od držav in ki ima nalogo nadzorovati izpeljavo zakonodaje.

b) Vsak narod pošlje v ta institut 6 zastopnikov: 2 delavska, 2 patronalna, 2 vladna, ker le to zastopstvo odgovarja pravičnim zahtevam industrijskih, trgovskih in poljedelskih organizacij.

Takoj po ustanovitvi kršč. delavske internacionale je sv. oče Benedikt XV. dal poslati na predsednika g. Heymana sledeče pismo:

»Sv. oče so blagovolili z izvanredno ljubeznivostjo vzeti na znanje vdanostni izraz krščanske delavske internacionale, ki se je ustanovila v Parizu.

Sv. oče želijo, da bi ta moččna zveza v duhu nauka katol. Cerkve in pod vodstvom svete stolice reševala socialna vprašanja, da bi pripomogla izvojevanju za delavski stan to, kar so njegovi pravi interesi, saj je delavski stan bil vedno oni, na katerega je velika katoliška družina gledala s posebno skrbjo in s posebno ljubeznijo. Zato podelijo od srca internacionalni krščanskega delavstva svoj apostolski blagoslov.

Card. Gaspari.

Mi bi izrazili še to željo, da bi v najkrajši dobi priglasili vsi kršč. sindikati svoj pristop v našo internacionalo. K.

stanovski zastopi in parlamenti, ki jih je skliceval kralj in so se morali boriti proti vsemogočnemu kronskemu svetu.

Sovjetska ideja zahteva predvsem svoboden tisk, a tega v Rusiji že dve leti nimamo; zahteva svobodne volitve — toda pri nas se vrše volitve pod pritiskom strankarske diktature. Diktatura je pač dobro sredstvo za pobijanje starega režima, toda v trenutku, ko bi morala revolucija začeti z zgradbo nove družbe na novem gospodarskem temelju, se izpremeni to gospodarstvo v strahovito oviro. Ako diktatura traja dalje, potem piše s tem novemu delu smrtno obsodbo. Pod njo se ne morejo razviti produktivne delavne sile, pač pa se do nesmiselnosti razpase birokratizem.

Ogromno gradbeno delo socialne revolucije zahteva nekaj več, nego par socialističnih in anarhističnih spisov. To delo zahteva znanje, iznajdljivost in svobodno sodelovanje množstva krajevnih in socializiranih moči, ki morejo edino v vzajemnem delu biti kos mnogovrstnosti gospodarskih problemov. Kdor to vzajemno delo razbija in zida le na vелеm strankarskih diktatorjev, ta uničuje samostojne razvojne celice: strokovna in krajevna komsumna društva in jih izpreminja v birokratične organe ene same vladajoče stranke. Po tej poti se revolucija ne da dovršiti. Ta pot njeno uresničenje naravnost onemogočuje. Zato smatram za svojo dolžnost, da pred temi metodami resno svarim.

Končno Krapotkin naglašja potrebo, da se ustanovi nova delavska internacionala, ki bo res združevala vse delavstvo celega sveta in je ne bo vodila ena sama stranka, kakor se to godi v drugi in tretji internacionali. Samo taka zveza vseh strokovnih organizacij sveta bo mogla produktivno delo iztrgati iz kapitalističnega suženjstva.

Našemu delavstvu priporočamo, da te Krapotkinove izjave pazno prečita: prepričalo se bo, kako napreden in vsestransko vtemeljen in trden je temelj, na katerem zida krščanski socializem, na čegar temelju se bo družba morala nasloniti, če bo hotela obstojati. Vse drugo metode vodijo v razpad in prepad.

Politične novice.

+ Socialni demokratje v Trzinu so imeli v nedeljo shod, na katerem je govoril Prepeluh. Popoldne so napravili izlet k sv. Ani. Zdi se, da prevladuje za sedaj Kristanova struja in da so se komunisti porazgubili.

+ Kamnik. V nedeljo dne 22. t. m. je imela SLS. za svoje volilce popoldne v društvenem domu shod. Na shodu sta govorila dr. Gosar in dr. Mohorič. Med govorom dr. Gosarja je delal precej časa nemir neki pijani komunist Remc, po domače Buričev, doma iz Podgorja. Očividno je prišel z namenom, da bi delal zdražbo in onemogočil zborovanje. Njegovi sodruzi komunisti niso niti z mezinem mignili, da bi Remc umolknil. Ker pa je bilo izvajanje dr. Gosarja prevelike važnosti, se zborovalci niso pustili motiti ter so motilca vrgli iz dvorane. Par njegovih sodrugov ga je hotelo braniti s stoli, a se jim je preprečilo. Seveda se je opazala na njih obrazih zelena, in rdeča jeza, ker je moral njihov sodrug frčati. Ne bi omenjali toliko tega, ko ne bi komunisti zatrjevali vedno in vedno, da med njimi ni surovih ljudi. Vemo, da jih je izvajanje dr. Gosarja razburilo in spravilo iz tira, pa sodruzi bodo morali kaj takega še večkrat slišati in če so le količkaj prevdarni, bodo spoznali, da je ves njih ponos na komunizem le prazna slama. Da so se postavili za sodruga Remca, se nam še bolj čudno zdi, kajti ravno on je tisti, ki se ne drži osebnega dela, ki se ne strinja z odpravo akordne plače in ki naravnost gazi vsa načela delavstva. Da gara od ranega jutra do poznega večera in zasluži (za pijačo) dnevno — svojih 130—140 K, hoče s tem dokazati svoj pravi komunistični idealizem. Delavstvo takih ljudi ne trpi v svoji sredi.

+ Triumf kapitalizma. »Arbeiterzeitung« priobčuje uvodnik, v katerem beleži velikansko veselje evropskega kapitalizma nad poljsko zmago pri Varšavi. Boljševiška armada, ki mu je od vzhoda sem grozila, je poražena. Toda kapitalistični svet — izvaja list dalje — se veseli prežgadah. Mogel je poraziti boljševiško armado, nikdar pa ne more poraziti socializma samega. Ta živi, in dokler delavne množice vseh dežel ne bodo imele pogojev za človeka vredno življenje, bo visel nad kapitalistično družbo Damoklejev meč socialne revolucije. Pred to revolucijo ne bodo obvarovali kapitalistične družbe, ako se skoro ne iztrezni in ne izpremeni svoje svetovne imperialistične in kapitalistične politike, vsi generali entente in vse vojaške zmage. Delavne množice hočejo končno pravega, trajnega miru, možnost mirnega dela in primernega blagostanja. Ako kapitalizem ni sposoben, delavnim množicam to zagotoviti, bodo te množice šle preko njega.

Dnevne novice.

— Katoliško narodni dijaki v Trzinu so napravili preteklo nedeljo v Domu gledališko predstavo »Repoštev«. Dvorana je bila zasedena, mladi igralci so izbornorešili svoje vloge. — Prihodnjo nedeljo nastopijo tviorniška dekleta z igro »Devica orleanska« v prid kapelici, ki se namerava zgraditi na faberki.

— V Trzinu že dalj časa hudo razsaja nalezljiva bolezen griža. Največ žrtev zahteva med otroci. V soboto je ležalo pet mrtličev v mrtvašnici. V teku enega meseca je umrlo za grižo 19 oseb.

— Devica Marija Polje — Vevča, Poročati moramo o zadnji prireditvi socialistične »Svobode«. Rdeči bratci so se združili z liberalci in v lepi vzajemnosti pripravljali veselični prostor. Tovarna sama jim je šla kar največ mogoče na roko, dala jim je deske za 250 miz, delavce iz tovarne za delo, električno razsvetljavo itd. Mi smo le radovedni, če bo šlo ravnateljstvo tudi nam tako na roko. V nedeljo, ravno med popoldansko službo božjo, je šel prvi sprevoz z godbo mimo cerkve. Prišlo jih je res do 3000 skupaj z zastavami. Mislili smo, da bodo kaj stvarnega povedali, toda pokazalo se je, da so prišli samo pit in plesat. Pili in plesali so kot za stavo pozno čez polnoč. Domači ljudje niso šli mednje, ker smo ta dan imeli veliko cerkveno pobožnost; cerkev je bila celi dan polna vernikov. — Domači socialisti so se jih pa sami sramovali.

— Rjovenje je bilo kot v norišnici, vse pijano, mnogo jih je še v ponedeljek ležalo za plotovi in v bližnjih gozdovih, mnogi so še jutraj iskali svojih pokrival. Zmerjali, pretepali so se vsenavskriž. Šlo se jim je menda samo za kšest. Uboga zaslepljena delavska para! Že med sprevozom se je videlo, ko je mož ženo pretopal, podobno na veseličnem prostoru. — Bog nas varuj takih osrečevalcev ljudstva! Županstvo in orožniško oblast pa prosimo, naj drugič poskrbi, da bomo imeli občani ponoči mir in počitek, ki smo ga potrebni! Prizadejti občani.

— Valute. Dne 25. avgusta na zagrebški borzi: 1 dolar 103 K; 100 avstrijskih kron 40 K; 100 carskih rubljev 130 K; 100 francoskih frankov 730 K; 1 napoleon 384 K; 100 nemških mark 206 K; 100 rumunskih lejev 232 K; 100 italijanskih lir 490 K; 1 angleški funt 345 K; 100 češko-slovaških kron 176 K.

Ljubljanske novice.

Ij Pogreb tovariša † Ivana Gostinčarja se vrši jutri, v petek, popoldne ob 4. uri, iz Zalokarjeve ulice 9. Vse tovariše in tovarišice JSZ pozivljemo, da se pogreba po možnosti gotovo udeležijo, da izkažemo svojemu ljubemu tovarišu in prijatelju Ivanu svojo zadnjo čast. Pogreba se udeležijo tudi Orli ter S. K. S. Z. z zastavo.

Ij S. K. S. Z. vabi vsa ljubljanska prosvetna društva, da se udeležijo skupaj z odborom S. K. S. Z. pogreba pokojnega odbornika tov. Ivana Gostinčarja.

Ij šentpetersko prosvetno društvo in šentpeterski Orel se polnoštevilno udeležijo pogreba umrlega br. I. Gostinčarja. Pogreb v petek ob 4. uri popoldne. Zbirališče pri cerkvi sv. Petra.

Ij Povratek Fr. Terseglava. Fr. Tersegla, prvi urednik »Mladosti« in organizator Orlov, se vrne dne 26. t. m. zvečer iz ruskega ujetništva v Ljubljano. Orlovska

Ij Sprejem Fr. Terseglava. Danes ob 9. uri zvečer prispe v Ljubljano z večernim zagrebškim vlakom naš kršč.-socialni mladinski organizator in pisatelj Fr. Tersegla. Po šestletnem ruskem ujetništvu se sedaj vrača domov. Orli in Orlice ga pridejo sprejeti z godbo. Pojdimo ga pozdravit tudi mi! Bog ga sprejmi v naši sredi!

zveza ga bo na kolodvoru slovesno sprejela. Zbirališče ob 8. uri zvečer v Ljudskem domu, odkoder odidejo Orli z godbo na čelu na glavni kolodvor. Vabimo prijatelje in znance orlovske organizacije, da se udeležijo sprejema. Orli v krojih, Orlice v navadnih oblekah.

Ij Medicinci! 1. Rigoroz iz biologije je prestavljen na 20. oktober. 2. Prošnje za štipendije vložite na zdravstveni odsek najpozneje do 30. avgusta t. l. Priložiti je: krstni list, domovinski list, predpisano ubožno izpričevalo in študijsko izpričevalo. — Predsednik DJM.

Delavsko zadružništvo.

Skupščine I. delavskega konzumnega društva se bodo vršile: Dne 29. t. m. po popoldanski službi božji v Novem Selu pri Kočevju, in sicer v stari šoli; dne 5. septembra po jutranji službi božji v Sv. Križu pri Litiji, v zadružnih prostorih; dne 19. septembra ob pol 9. uri jutraj v Ljutomeru v telovadnici narodne šole. — Člani dotičnih skupin naj se udeležijo v obilnem številu.

Na skupščinah, ki so se vršile prejšnji teden, so bili izvoljeni za pooblaščenca sledeči:

Za Kranj: Franc Petač, Ivan Anzelj, Janko Bidovec, Ivan Weid, Fortuna Martin, Ciril Mohar, Miha Cegnar, Iv. Žužek, Janez Oman.

Za Domžale: Franc Končan, Fr. Bernik, Karl Hrvat, Elizabeta Košir.

Za Mengeš: Kompare Anton in Alojz Janežič.

Za Ruše: Ignacij Gomze, Erhatič Stefan, Anton Tomažič in Peter Obrovnik.

Poljčane: Simon Prešern, Josip Cede, Jurij Plavčak, Alojz Cirenšek, Franc Fuchs.

Za Makole pa: Ivan Bogma, Janez Galun in Janez Frlež.

Posredovalnica JSZ.

Pri posredovalnici za službe pri okrožju Jug. Stokovne Zveze v Kamniku prosijo za posredovanje dve izvršni slamenikarici. Zadnje leto sta delali v Breslau v Nemčiji. Sprejmeta službo v Jugoslaviji, gresta pa tudi v inozemstvo. Blagohotne ponudbe z natančno navedbo kraja, plače in pogojev sprejema posredovalnica okrožja J. S. Z. v Kamniku.

Dijak, revnih staršev, ki je dovršil 4 gimnazije z popolnim uspehom, si mora prisiljen po razmerah, iskati službe. Prosi za službo pisarniškega pomočnika. Blagohotne ponudbe z navedbo pogojev in plače sprejema posredovalnica okrožja J. S. Z. v Kamniku.

Jugoslovanska Stokovna Zveza.

Pogreba tov. Iv. Gostinčarja naj se udeležijo po odposlancih vse ljubljanske in okoliške skupine. To je nas vseh častna dolžnost! — J. S. Z.

Žalna seja JSZ. Načelstvo JSZ. sporoča članom načelstva in nadzorstva: V svoji neskončni previdnosti je Vsemogočni poklical sinoči ob 3/6. uri k sebi v večno plačilo našega sobojevnika v borbi za delavske pravice, neumornega delavca na našem organizacijskem polju, našega člana in odbornika, tovariša in prijatelja Ivana Gostinčarja. Da počastimo spomin prerano preminulega, Vas vabimo, da se udeležite žalne seje načelstva in nadzorstva Jugoslovanske Stokovne Zveze danes ob 7. uri zvečer v prostorih na Starem trgu št. 2, I. nadstr. — Ljubljana, dne 26. avgusta 1920.

Vsem svojim članom in članicam, tovarišem in tovarišicam naznanjamo, da je včeraj ob 3/6. zvečer izdihnil svojo blago dušo v 39. letu svojega življenja naš požrtvovalni tovariš, prijatelj

Ivan Gostinčar

član načelstva Jugoslovanske Stokovne Zveze.

Pogreb draga tovariša in delavskega bojovnika se bo vršil v petek 27. avg. ob 4. uri popoldne iz hiše žalosti, Zalokarjeva ulica 9. Tovariši! Ohranimo spomin rajnega v svojih srcih in molimo h Gospodu Bogu za njegov dušni blagor. To je edino, s čimur mu še moremo izkazati svojo ljubezen in hvaležnost za vse, kar je dobrega storil za delavsko ljudstvo in njegovo organizacijo.

Tovariši Ivan! Bog ti bodi plačnik!

V Ljubljani, 26. avg. 1920.

Načelstvo Jugoslovanske Stokovne Zveze.

Iz Tržiča, V ponedeljek 16. t. m. je na delavskem sestanku v Domu govoril g. učitelj Vider o pohodu boljševizma na Poljsko; 22. t. m. je g. svetnik Potokar razpravljajal o pogajanjih med Rusi in Poljaki ter o plebiscitu na Koroškem. Razgovora so se udeležili Vider, Vidic, Kastrun. — Prihodnji ponedeljek je ob 8. uri zvečer važen sestanek, na katerega vabimo vse krščansko socialno delavstvo.

KAMNIŠKO OKROŽJE JSZ.

Tajništvo kamniškega okrožja J. S. Z. ima pisarno v bivšem hotelu »Krištof«, sedaj »Kmetstva nabavna in prodajna zadruga« v Kamniku. Uradne ure so od 9. dopoldne do pol 2. popoldne in od 3. do 6. popoldne. S septembrom mesecem bo uradoval tajnik vsak petek od pol 5. do pol 7. ure v prostorih JSZ, v Domžalah. Tajništvo sprejema prijave k organizaciji, daje članom J. S. Z. nasvete in navodila in posreduje članom službe, posreduje med delavci in delodajalci ter izvršuje vse posle, določene mu po točkah 32.—35. pravil J. S. Z. in po poslovniku za okrožja J. S. Z. Skupine kamniškega okrožja se imajo za vse nasvete in navodila obračati na okrožje. Ravno tako imajo naznanjati vse shode in sestanke, na katerih žele govorika od centrale, edino na okrožno tajništvo. S tem razbremene centralo ter so potom okrožnega tajništva najhitreje obveščene. Natančnejša navodila dobe skupine na občnem zboru okrožja. Tajništvo ponovno opozarja vodstva skupin in člane, da morajo brezpogojno imeti vsi strokovno številko »Večernega lista« ter se ravnati po navodilih, ki jih daje centrala in okrožno tajništvo.

Železničar.

PROMETNA ZVEZA.

V krajih, kjer je več kot deset železničarjev organiziranih v JSZ, naj se takoj ustanovijo posebne skupine Prometne zveze in se naj prijavijo odbori.

Sestanek »Prometne zveze« v sredo 1. septembra ob pol 8. uri zvečer. Predavanje o delavsko-političnem položaju. Polnoštevilna udeležba!

Stanovanja! Kakor se sliši, se premesti 150 državnih železničarjev iz Ljubljane v okrožje inšpektorata v Subotici. S tem bo izpraznjenih gotovo precej stanovanj. V kolikor se ta stanovanja ne bodo porabila za družine v vagonih, zahtevamo, da se brezpogojno porabi v prvi vrsti za železničarje in sicer za one, ki vsled stanovanjske bede v Ljubljani še vedno stanujejo v bližnji in daljni okolici, v drugi vrsti šele za take, ki bi radi udobneje stanovali.

Osobje iz Češkega? Govori se, da ima priti v Jugoslavijo 600 strojevodnega osebja iz Češkega. Če odgovarja to resnici, ne vemo, kje se rabi toliko strojevodij. Država je vendar v prvi vrsti dolžna skrbeti za lastne ljudi. Mi imamo kurjače, ki jim samo starokopitna pragmatika ne dopušča, da bi postali strojevodje. Naj ministrstvo saobračaja ugodi zahtevam kurjačev in jim da možnost, da napravijo strokovni izpit za strojevodje, in imeli bomo zadostno število domačih in izvršnih strojevodij; za kurjaški naraščaj pa ne bo težko.

Gospod Jelić žalostnega spomina za vse železničarje, posebno pa znan vsled svojega dvočlanskega obnašanja pred in po železničarski stavki, je srečno pobral kopita in šel iz železniškega ministrstva. Gotovo mu je postalo vroče?

Tretji razred pri brzovlakih je uvedlo ravnatelstvo od 16. avgusta dalje.

Kompetenca. V Ljubljani imamo inšpektorat državnih železnic. Človek bi mislil, da bo taka inštanca vsaj nekoliko vpliva imela; še posebno, če pomislimo, da danes vsak postajenačelnik poljubno meče uslužbenca na cesto in jih zopet po svoji volji sprejema. Ta inšpektorat ima sicer dva obširna trakta na Bleiweisovi cesti, nebroj uradnikov in referentov — a človek nikdar in v nobenem slučaju ne najde kompetentnega mesta. Če se pa obrne na ravnatelstvo v Zagreb — to pa sploh odgovori ne. Imamo prav tisti sistem kompetence, kot v stari Avstriji: nobeden ni kompetenten, nazadnje pa celo stvar reši kak — sluga.

Dinarska tarifa je uvedena za celo državo, tudi za režijske vožnje.

Rudar.

Stanovanjska beda pri rudniku V Trbovljah. Kakor po večjih mestih, vlada tudi v Trbovljah veliko stanovanjsko pomanjkanje. — Ta pojav je prav lahko razumljiv, če vpoštevamo dejstvo, da je zaposlenega pri rudniku sedaj mnogo več osebja, kot ga je bilo pred vojno. Razumljivo je tudi, da družba temu stanovanjskemu pomanjkanju ne more čez noč od pomoči. — Nerazumljivo pa je, da ima uradniška menza, katero posečata samo dva uradnika, na razpolago celo stanovanja, obstoječe iz kuhinje, dveh sob in z vsemi pritliklinami. — Želeti bi bilo, da se ta

menza premesti v manjše prostore, sedanjí prostori pa naj se dajo na razpolago rudarju z večjo družino, katerih se ne manjka. Saj nekateri morajo stanovati v luknjah, ki niso človeškim stanovanjem podobne. Umestno bi bilo, da poseže tu vmes stanovanjska oblast.

Usnjar.

Ljubljana. Dne 20. avgusta se je vršil sestanek, združen z izrednim občnim zborom. Po kratkem nagovoru, ki ga je podal strokovni tajnik tov. St. Cvikelj, se je prešlo na dnevni red in volitev novega odbora, ki se je sestavil sledeče: Predsednik: Jančar Andrej, podpredsednik: Mejač Franc, tajnik: Cerar Ivan, blagajnik: Jeršek Ivan, blag. namestnik: Škraba Marija, pregledovalca računov: Križaj Jakob, Bokavšek Pavla, odbornika: Černe Franc in Gale Franc. Da pa bo omrežje organizacije v tovarni bolj popolno, se je sklenilo po vseh lokalnih izvoliti še po enega zaupnika in sicer: Bajt Ivan, usnjarija, Černak Andrej, sekalnica podplatov, Križaj Martin, sedlarija, Jug Ignacij, jermeniarija, Petač Franciška, čevljarija. Tako se je izvolil novi odbor. Mislimo, da bo s svojim delom ustregel zahtevam članov. Staremu odboru se pa izreka tem potom zahvala za njegovo delovanje v najtežavnejših časih, ki jih je preživela skupina.

Tobačno delavstvo.

Ljubljana. Po dolgem čakanju se nam je v torek, 24. t. m. izplačala doklada, a ne celotna, temveč le predjem v znesku 400 K. Ako delavstvo kaj zahteva, mora čakati mesece, predno se ugodi. Ko pa se ugodi, mora pa zopet čakati bog ve koliko časa, predno se izplača. Od delavstva se pa zahteva točno delo vsak dan. Poleg tega pa še razne puščice na delavstvo, ki se nikakor ne skladajo s tovarno in tudi niso na mestu kot odgovori zaupnikom organizacije. Tako se je prigodilo, da se je očitelo od gotove strani zaupnikom njih politično zastopstvo v Belgradu. Takih stvari ne bomo trpeli. Ako pridejo zaupniki s kašno stvarjo, se jim da popolnoma stvarni odgovor, ne pa tisto zavijanje. Glede odstotkov pa upamo, da se nam menda sedaj vendarle izplačajo, ko je enkrat predjem že izplačan. Finančnemu ministru bi priporočili, da bi se tudi za tobačno delavstvo malo bolj brigal, v kolikor se njega tiče. Tobačno delavstvo nima gmočnih sredstev na razpolago, da bi lahko čakalo milostnega dovoljenja in dobrega razpoloženja za izplačilo poviška. Sploh pa, kakor se da iz vsega posneti, je Belgradu tobačno delavstvo deveta briga. Ve pa naj vsakdo, da je tobačnega delavstva večina organizirana v krščansko socialni organizaciji tob. delavstva »Zvezi tobačnega delavstva«. In tudi to pove, da se to delavstvo ne bo postavilo na defenzivno, marveč ofenzivno stališče!

Kovinar.

Guštanj. Obrat klenarne na Ravnah stoji in ne stoji, se dela in se ne dela. Delavci kovinarji so postali čez noč delavci, ki delajo obrane in škarpe na vodi, ki dovažajo pesek in kamen. Nam delavcem se zdi čudno, zakaj se ne začne s pravim obratom. Pravijo, da ni naročil! A zakaj jih ni? O tem bo vedel g. inženir Lorberau kaj povedati, ki meni, da je za »Balkanec« vsak material dober; zato ga celo kovači odklanjajo, ne samo, ker je predrag, ampak tudi iz drugih razlogov... Mi smo to že dolgo pričakovali, ker se pri nastavljenju mojstrov raznih oddelkov ni predvsem gledalo na sposobnost in spretnost, ampak se je preveč oziralo na nemškutarsko mišljenje, zavito v široki rdeči plašč socialističnega, oziroma komunističnega prepričanja. Tako so prišli »mladi« mojstri »dobri« nemškutarji do vodstva v oddelkih! Nekaj se šepeče, da mislijo delavce odpustiti in obrat ustaviti. Mi kršč. delci rečemo: tisti, ki so pretečo »polomijo« zakrivil, naj se odpuste najprej. Riba smrdi pri glavi! Odločno pa svarimo podjetje, da bi se spravilo nad nedolžno delavstvo, ter ga kaznovalo za hudobijo ali pa za nespretnost tistih, ki so za dober obrat odgovorni. Mi se ne damo pognati pred zimo — v pomanjkanje in brezdelnost!

Slamnikar.

Domžale. V nedeljo se je vršil pri nas izredni občni zbor skupine J. S. Z. Kot govornik je nastopil tovariš Sušnik, zastopnik centrale. Poročila je podal okrožni tajnik Kogelj. V svojem poročilu je šibal sebičnost mnogih delavcev, ki zapostavljajo interese celokupnega delavstva sebi v prid, pri tem pa trpi ostalo tovarniško delavstvo. Pokazal je nadalje, koliko dela čaka organizacijo, da se gmočno stanje delavstva uredi in da se povzdigne njega zavest. Sprejete so bile soglasno vse pred-

ložene resolucije, ki se glase: I. Izredni občni zbor skupine J. S. Z. v Domžalah se strinja z razdelitvijo skupine v skupine po tovarnah. Razdelitev in ustanovitev odborov istih naj se izvrši še pred sezono. II. Pozdravlja ustanovitev zveze slamnikarskega delavstva pod okriljem J. S. Z. ter jo že sedaj pooblašča kot edino pravo zastopnico slamnikarskega delavstva. III. Z ozirom na važnost slamnikarstva kot domače obrti zahteva za to stroko ustanovitev strokovne slamnikarske šole z vladno podporo. Zato se pooblašča okrožno tajništvo J. S. Z. v Kamniku in Zveza slov. delavstva, da napravita načrt in ga predložita na merodajna mesta. IV. Se strinja s predlogom okrožnega tajništva J. S. Z. v Kamniku, da se ustanovi pod okriljem skupine J. S. Z. v Domžalah izobraževalni krožek pod imenom »Krek«, kateri naj skrbi za izobrazbo delavstva s predavanji, tečaji, čitvom ter podučnimi in zabavnimi prireditvami. Debata, ki je nato sledila, je bila zelo stvarna, a precej živahna. Uvidelo se je, da še živi duh zavestnosti v delu tega delavstva ter, da se še ne sme zgubiti upa pri nadaljnjem delu. Sprožilo se je mnogo predlogov, ki merijo vsi na konsolidacijo delavskih razmer. Seveda, zavedali smo se vsi pri tem, da nam bo treba še mnogo mnogo truda za dosego tega, ali naša trdna volja bo premagala tudi te ovire. Mi hočemo dokazati, da smo vredni del organiziranega delavstva, zato smo se razšli od zborovanja s trdnim sklepom, da zasadimo z nova plug v tako neobljudeno njivo. Bog blagoslovi naš trud!

Delavstvo papirnic.

Preska. V nedeljo, dne 29. t. m. priredi tukajšnja delavska organizacija shod, na kojega vabimo vse delavstvo krščanskega mišljenja. Shoda se udeležijo tudi naši vrli krščansko misleči železničarji. Vsi člani naše organizacije: pridite, da jih bratsko sprejmemo v svojo sredo!

Cestar.

Okrajni cestarji, skupina za kamniški okraj. Tajništvo JSZ. v Ljubljani je posredovalo pri gradbenem ravnatelstvu z ozirom na stavišene zahteve, ki je podalo sledečo izjavo: **Deželni cestarji** se uvedejo med državne cestarje in sicer s činom slug. Stvar je že napol rešena pri gradbenem ravnatelstvu. Ko nakaže vlada v Belgradu potreben kredit, se izvrši to uvrščenje. Da se to še ni izvršilo s 1. januarjem t. l., je zakrivila prnobilica dela pri poverjeništvu za javna dela. (Čudno je vsekakor, da rabi poverjeništvu za to delo čas skoro dveh let. Upamo, da do uvrščenja ne bomo čakali zopet dve leti. Stvar je že vendar nujna in je tudi čas, da se izvede. Op. por.) Okrajni in občinski cestarji se pa sploh ne smejo nadejati na to uvrščenje, ker država tega ne more utrpeti vsled slabih financ. Za bolniško zavarovanje mora skrbeti delodajalec. Cestarji, ki delajo v kamnoolomih, morajo biti zavarovani tudi za slučaj nezgode. — Taka je izjava. Da s tem nam ni nič pomagano, je jasno. Za ureditev naših razmer se bomo morali sami pobrigati. Pred nami stoji odprta pot dela. Da ga bomo zmagali, hočemo napeti vse sile. Če smo dobri, da plačujemo davke, če imamo obveznosti napram državi in službodavcu, hočemo, da ima isti tudi do nas obveznosti. Zato krepko na delo. O zopetnem sestanku vas do časa obvestimo.

Služkinja.

Ljubljana. V nedeljo, dne 29. t. m. ob 5. uri popoldne se vrši ustanovitev skupine za šenklaško, šenjakobsko in trnovsko faro v Krekovi prosveti, Alojzijevejšče. Tem potom so vabljeni vse služkinje in članice v navedenih farah, da se v čim večjem številu udeležijo sestanka in ustanovitve.

Viničar.

Sv. Peter ob Dravi. V nedeljo, dne 15. avgusta smo setavili viničarji začasn odbor. Pri nas je organizacija viničarjev mnogo potrebna, saj gledamo dan za dnevno, kako nas izjemajo razni gospodje »gospodarji«, ki so deloma v Mariboru, deloma v Nemški Avstriji. Ali oblastem nič mar, da se ti nemški rodoljubi mastijo na naš račun? Posebno dvomno se obnaša Fabrizzijeve oskrbnik, ki gotovo ne nastopa na tak način brez »višjega« dovoljenja. Tukaj smrdi, tukaj čistite, če vam je mar o domačega delavstva!

Maribor. Mariborski socialdemokratski listič, ki sliši na ime »Enakost«, laže ter se zvija kakor kak obseščigan. Posebno ga jezi, da Viničarska zveza organizira vse viničarje skupaj v krščanske skupine, da bi se tako lažje borila za dosego svojih pravic. Ravno to je socialistom neljubo, ker vedo, da ne bi mogli več tako izkoriščati ter za nositi ubogih viničarjev, katerim se najslabše v viničarijah liberalnih in socialno demokratičnih kapitalistov in rižnikov. Čeravno njihovi listi in pišejo, da ravno duhovniki plačujejo viničarje najslabše, to ni res, ker marsikater liberalac in socialist plačuje še mnogo slabše. Seveda mi vemo, da bi si vi v lažjo in zavijanjem pomagali; pa to skupaj nič ne bo pomagalo, ker vas delavstvo že dobro pozna.

Delavski obzornik.

Avstrijsko kršč. soc. delavstvo. Dunaj. Poročajo 20. t. m.: V nedeljo imeli v zbornici Katoliške Delavske Zveze za Gor. Avstrijo v Lincu pooblaščen gorenjavstrijskega krščanskega delavstvakonferenco, ki je sklepala o stvarih, nasplošno se na vse krščanske delavske zveze. Ustanovila se je enotna fronta krščanske organiziranega delavstva, ki šteje 40.000 članov. Konferenca je izdala na gorenjavstrijsko delavstvo manifest, ki v njem obseirneje razlaga pomen tega ujedinjenja in vzpodbuja krščansk odelavstvo, naj se kratkemu terorju, marveč naj v zaupni na moč lastne organizacije nepremakne vztraja pri načelih, ki jih je enkrat spoznalo za prava. Manifest se končuje besedami: Ko bo postalo krščansko delavsko gibanje gibanje mase povsod — vili smo že povsod —, tedaj se mora izvesti tudi bo posrečilo, da bomo odločilno posegli v časovne dogodke ter zopet ustavili red v državi in socialno blagostanje družbi in uresničili naš cilj: enakopravnost delavstva v družbi.

Odgovorni urednik Jože Rutar.
Izdajatelj konzorcij »Večernega lista«
Tiaka »Jugoslovanska tiskarna« v Ljubljani

Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani naznanja žalostno vest, da je njen vesten in vnet sodelavec, gospod

Ivan Gostinčar
stavec

včeraj ob pol 6. uri popoldne po kratki in mučni bolezn. previden. s sv. zakramenti mirno v Gospodu zaspal.

Pogreb bo v petek, dne 27. avgusta, ob 4. uri popoldne iz hiše žalosti, Zalokarjeva ulica št. 9, na pokopališče pri Sv. Križu.

Ljubljana, dne 26. avgusta 1920.

g vsemogočni je poklical dne 25. t. m. gospoda

Ivana Gostinčar-ja

žrt. ostavca,

roj. 18. maja 1884, v boljše življenje.

Pogreb predragega pokojnika bodé v petek dne 27. t. m. popoldne ob 4. uri iz hiše Zalokarjeva ulica št. 9.

Umrlega priporočamo v molitev!

Jos. Gostinčar
oče.

Margareta Gostinčar
žena.

Molite, Mari'an, Marica
otroci.